

Montserrat Mola, KATALANISCHE HERBSTAKADEMIE, juny de 2014

ENTREVISTA A L'ESCRITOR DAMIÀ BARDERA

El dia 22 de febrer de 2014, els estudiants del curs “La literatura: una eina per aprendre llengua” –que es va impartir a la Universitat de Saarland dins el Programa de Qualificació Complementària en Llengua i cultura catalanes, organitzat per l’Institut Ramon Llull en col·laboració amb tretze universitats alemanyes – van entrevistar l’escriptor Damià Bardera.

Bardera, nascut a Viladamat el 1982, ha publicat un llibre de poesia, *El penúltim vòmit* (2008), i quatre reculls de contes: *I alguns contes per llegir-los d'amagat* (2010), *Fauna animal* (2011), *Els homes del sac* (2012), i *Els nens del sac* (2013). Atès que durant el curs s’havien comentat i analitzat diferents contes contemporanis catalans, entre ells alguns d’aquest autor empordanès, es va voler aprofitar l’oportunitat de poder parlar amb un contista com ell sobre diferents aspectes de la feina de l’escriptor.

L’entrevista, que es va fer per videoconferència, va girar bàsicament a l’entorn de tres temes: la vocació escriptora, el procés creatiu i la llengua. Pel que fa a la seva vocació com a escriptor, Bardera va voler deixar clar que per a ell escriure era un fet que li venia donat, fins i tot imposat, com una “epifania”. No era per tant un ofici o una manera de guanyar-se la vida, era simplement una necessitat vital. A més, tot i que Bardera va iniciar-se a la literatura com a poeta, aviat va adonar-se que aquesta vocació creativa només podia prendre la forma de conte. “El conte m’ha triat a mi”, va afirmar. I, no sense un punt d’ironia, va reivindicar la categoria del gènere en ell mateix i no com una preparació per a la novel·la.

Pel que fa al procés que segueix a l'hora de crear les seves històries –la famosa inspiració–, Bardera va explicar que escrivia per “automatismes psíquics”. Aquest procés implica un diàleg amb l'inconscient; un “pouar” –fent servir la seva paraula– en aquest inconscient, del qual “extreu” la història, perquè se suposa que ja hi és.

D'altra banda, aquesta manera d'escriure fa que l'obra de Bardera tingui un estil propi i personal. Un estil que sovint ha estat qualificat de surrealista (entenent per surrealista un acte subversiu, una tècnica per fer emergir el que tenim amagat). I, potser precisament per aquest fet, per aquesta veu pròpia, Bardera no pot –ni vol– adaptar els seus textos a modes o a hipotètics lectors. Ell escriu “per a un lector intel·ligent i amb sentit de l'humor”, però aquest lector no condiciona, en absolut, la seva escriptura.

Cal dir, però, que si Bardera es va mostrar molt segur pel que fa al seu estil, a l'hora de parlar de la temàtica de la seva obra no ho va tenir tan clar. En aquest sentit, va confessar que –probablement com molts altres escriptors– té la sensació que sempre escriu sobre el mateix, però no sap ben bé sobre què. “I potser el dia que ho descobreixi, serà hora de deixar d'escriure”, va dir mig en broma.

Continuant l'entrevista, Bardera va parlar dels seus referents literaris (referents i no influències, un aspecte, aquest segon, que deixa per als crítics). En castellà va reivindicar la figura de Javier Tomeo, un autor, per a ell, injustament menystingut, i també Valle-Inclán, Paco Umbral, Miguel Delibes, Ignacio Aldecoa... I en català va destacar els modernistes com a figures clau en el seu univers literari i vital; concretament, Víctor Català, una escriptora a qui descriu com a visceral, bestial i tremendista (tres adjectius que també es podrien aplicar a l'obra de Bardera). També va fer esment, és clar, d'altres autors: M. Vayreda, J. M. Segarra, M. Llor, S. Espriu, M. Rodoreda, J. Pla, B. Bonet, M. Baixauli, Q. Monzó, P. Calders, J. Moncada, M. de Pedrolo, etc.

Entre tants autors, potser calia definir els seus criteris literaris. És a dir, què és per a ell un bon escriptor. Segons ell, un bon escriptor és aquell que té un estil propi, una manera de fer que es reconeix en tota la seva obra, un segell personal i

intransferible. I els seus referents, va afirmar, el tenien. En canvi es va mostrar més crític amb la literatura d'algun altre autor, com per exemple J. Ruyra.

Pel que fa a la llengua, Bardera va afirmar que escrivia en català perquè –un cop més– no podia fer-ho d'una altra manera. Segons ell, la seva literatura té com a referència la llengua oral, amb el que té d'espontània i fins i tot grollera, i, atès que viu en català, no pot escriure amb cap altre idioma. “No és una qüestió política, simplement, és així”, va afirmar. És cert, però, que al principi va alternar el català i el castellà en poesia; bàsicament pels seus referents poètics, la Generació del 27. Però aviat va descobrir que la literatura catalana també té autors i obres potents i interessants. I això, com va dir, “va ser un gran descans”.

Per anar acabant, va comentar algunes llicències lingüístiques (deunidó, esclar, filldeputa...). Segons ell, aquestes grafies reflecteixen millor l'ús i el significat real d'aquestes expressions. Fins i tot va remetre a Pompeu Fabra afirmant que Fabra va donar unes normes com a punt de partida i no d'arribada, de manera que obria la porta a futures modificacions. Per al contista empordanès, doncs, és lògic escriure-les com una sola paraula, perquè són expressions absolutament lexicalitzades que ja no tenen cap relació amb els mots originaris.

Després de gairebé una hora i mitja d'entrevista van quedar algunes preguntes i reflexions pendents, però ja no era possible allargar-ho més. Potser un altre dia – si Damià Bardera vol– hi podrem tornar.